

Egy világbajnokság hátterében

1984-ben Szilvásváradon rendezték meg a 7. négyesfogathajtó világbajnokságot, melynek házigazdája az Egri Erdőgazdaság (akkori nevén Mátrai Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság) volt. Többször felmerülhet a kérdés: hogy került egy erdőgazdaság a nagyszabású lovas világvérseny középpontjába, hiszen mindaddig nem sok köze volt a lovasok külön világához, kizárólag az erdészetben használatos igáslovakkal volt dolga.

Ennek külön története van. Az 1950-es években a világhírű lipicai ménest Bábolnáról Szilvásváradra, az eredeti környezetének legjobban megfelelő Csipkésűtra telepítik, ezzel megalapozzák a ma már külföldön is jól ismert, mai nevén Szilvásvárad Állami Ménestudományi Gazdaságot.

1953-ban létrehozzák a Szilvásvárad Állami Gazdaságot. Ebben a formában működik közel 30 éven keresztül, legfőbb feladata a lipicai ménest értékes géniállományának megőrzése. A ménest mellett a gyenge minőségű szántók és a juhászat nem mondható jövedelmező tevékenységnek, mindvégig állami támogatásokkal tartották életben. Fennállásának utolsó húsz évében Kovács Mihály személyében egy tehetséges, igazán belevaló igazgató került az állami gazdaság élére, aki komoly beruházásokat valósított meg. Az ő nevéhez fűződik a Lipicai Szálloda, a Lipicai Vendéglő (amely kezdetben a község mozi-ja is volt egyben), a lovaspálya, a lovarda és még jó néhány kisebb-nagyobb építmény. Szilvásvárad határában megyei telepített (itt ma lakótelep van), létrehozott egy díós ültetvényt, baromfi-telepet létesített. Ezeket természetesen állami pénzekből lehetett megvalósítani. Kovács Mihály igazgató szerteágazó kapcsolatokat épített ki magas állami és pártszervek hatáskörrel bíró személyekkel, Szilvásvárad és Csipkésűt igen alkalmas volt a reprezentálásra.

Ez a rendszer 1981-ig működött, amikor a Heves megyei Népiújságban megjelent egy rövid hír „Papírbirkák” címmel, és ez a gyenge adottságú gazdaság eredményének kozmetikázásáról tudósított, nem létező birkákat számoltak el. Vizsgálat kezdődött, ami a kapcsolatrendszer kártyavárként való összeomlásához vezetett. Tipikusan az történt, ami már másutt is előfordult, hogy amikor egy ügy kirobbant, az addigi jó „barátok” – beleértve miniszter-

riumi személyeket is – kihátráltak a dolgából. A magára hagyott igazgató nem tudta feldolgozni az eseményeket, és bár többen állítják, hogy nem tudott az ügyletekről, öngyilkosságba menekült.

Ez az a pont, amikor a Mátrai Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság belépett a lovasok társadalmába. Minisztériumunk, a MÉM úgy látta, hogy a kialakult helyzetben a legjobb megoldás az állami gazdaság felszámolása és az erdőgazdasághoz való csatolása. Így történt, hogy 1982-től az állami gazdaság teljes létszámával és vagyonával átkerült hozzánk, és a cégünk mezőgazdasági üzemeként működött tovább 1992-ig. Az akkoriban sokat hangoztatott „vertikális integráció” kiterjedésszerűen, elérte a csúcspontot, az erdőgazdaság most már nem csak komoly faiparral rendelkezett, kezelője lett Szilvásváradon szállodának, vendéglőnek, lovardának, lovaspályának, a megszünt gazdaság földjeinek, teljes gépparkjának, és ami a legfontosabb: „tulajdonába” került a lipicai ménest a lótaras épületeivel, felszerelésével. A közel 3200 fős dolgozói létszám az összevonás után szintén cégen belüli rekordnak számított (ma a teljes állomány alig több mint ennek tizedrésze). Dr. Kovács Jenő igazgató vezérigazgatói címet kapott, korábban csak a nemzeti vállalat vezetőjét titulálták így 1949-ben. Hamarosan a cég nevének hosszúsága is kifejezte a rangot, tekintélyt, Mátrai Nyugatbükki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság elnevezésével már az élvonalba került ebből a szempontból.

A Mezőgazdasági Üzem vezetőjének Egri Zoltánt nevezik ki, aki Bábolnáról érkezik, vérbeli lovas szakember. Benne fogalmazódik meg az alap gondolat, hogy a soron következő négyesfogatos világbajnokságot Szilvásváradon lenne célszerű megszervezni, ahol egy ilyen nagyszabású világvérsenyhez minden feltétel adott. A másik kulcsembert Váczai Ernőt, a fogathajtók szövetségi kapitányát, akivel Egri együtt dolgozott Bábolnán, természetesen szintén magáévá tette a gondolatot. A minisztériumot nem volt nehéz meggyőzni, mert dr. Papócsi László miniszterhelyettes volt a Magyar Lovasszövetség elnöke – korábban szintén Bábolnán volt –, érthetően teljes vállszélességgel mellé állt.

A házigazda szerepét betöltő dr. Kovács Jenő vezérigazgató – amikor ezzel az elképzeléssel felkeresték – azonnal felkarolta az ügyet, és Papócsi Lászlóval

együttműködésben a megalakult szervezőbizottság társelnöki tisztét vállalta el. Teljes támogatásáról biztosította a rendezvényt a megyei pártbizottság, valamint a Heves megyei Tanács, és ezzel a kérdés eldőlt, 1983 végén a gépezet beindult, a nagyon sokakat megmozgató világvérseny szervezése elkezdődött.

A szervezők alakuló ülése az erdőgazdaság nagy tanácsstermében volt (ma a könyvtár épülete), a nagyszabású rendezőgárda a termet teljesen kitöltötte. Az ülések ezután Bágyi Imrénének, a Heves megyei Tanács elnökhelyettesének elnöklésével havonta ismétlődtek, minden részterületnek volt felelőse, mindenkinek rendszeresen be kellett számolnia. Magam a Műszaki Osztályon és az Építésvezetőségen dolgozó kollégáimmal együtt a műszaki feladatokért feleltem, a lovas stadion, az istállók, a kisvasúti állomás, a Villanegra, a belső utak és az összes épület, építmény felújítását szerveztük. A maratonszerűt Egri Zoltán és munkatársai tervezték és építették. Azt hiszem, életemnek legfeszítettebb időszakát éltem át akkor, és ha visszagondolok azokra a hónapokra, még ma is egy kis izgalom fut végig rajtam. Az, hogy mégis túléltek, annak a derűnek volt köszönhető, amit a zsúfolt napok apró humoros és ma már mosolygónivaló történetei szolgáltattak.

Az üléseken a részletekig menő beszámoltatások sokszor már passzírozás-jelleget öltöttek, de tanulságokkal is szolgáltak. Az egyik tanácsi ember, aki a népi táncosok felelőse volt, tele volt panasszal, problémák sokaságával állt elő, ennek az lett a következménye, hogy rászálltak, miért nem intézkedett időben, miért most szól stb. Megtanultam, hogy nem szabad panaszkodni, a lényeg, hogy minden a legnagyobb rendben van. Egyszer megkérdeztek tőlem, hogy áll a térvilágítás, azt válaszoltam, nagyon jól halad, pedig addig szóba sem került, hogy erre is szükség van. A szünetben villamos emberünket, Hangrád Bélát kérdeztem, aki szintén nem tudott ilyesmiről, de természetesen időre elkészültünk. Az ehhez hasonló, ment közben beugró ötletek nehezítették a munkánkat. A szervezőmunkát úgy jellemezhetem, hogy tervszerűség és a pillanatnyi ötletek sajátos keveréke érvényesült. A nagy munkákra szigorú ütemtervet állítottunk össze, a részletekbe viszont sokan beleszóltak. Egy apró epizód maradt meg bennem: a büfé épí-

tésének befejező munkáit végezte a vállalkozó, a frissen felszabadult fia boldogan jelentette apjának, végzett a lépcső simításával, az apa válasza: jól van fiam, akkor kezdjed a bontást, máshol lesz a bejárat. Egy másik vállalkozó kissé morózzussá vált, amikor harmadszor kellett át-helyeznie a zászlókat tartó alapokat.

Az egyik ülésen komoly vita alakult ki a világbajnokság plakátja felett, mert a feliratot így írták: „Wellcome Szilvásvárad” (Üdvözljük Szilvásváradon). Az angolul tudók rosszállásuknak adtak kifejezést, amiatt, hogy két l-lel írták az üdvözlést, a másik tábor viszont azzal érvelt, hogy a Wellcome egy gyógyszer-gyártó cég logójában szerepel, és így reklámértéke van. Az elnöklő *Bágyi Imre* így zárta le a vitát: „legalább tettétek volna idézőjelbe”. Ez a vita azonban eső utáni köpönyeg volt, a plakátot már ki-nyomtatták és széles körben terítették.

Utólag már csak mosolyogni tudok azon a jeleneten, amikor a formai dolgokért felelős *Domán Imre* nagy fontoskodva előterjesztette a világbajnokság szignáljára készült variációkat a szervezőbizottság döntését kérve. Az első változatot lejátszották négyszer egymásután, amikor *Bágyi Imre* elnök – akit már a következő feladatok foglalkoztatták –, így szólt: „döntsetek, melyiket fogadjuk el!”

Tavasszal az események felgyorsultak, a munkálatok teljes gőzzel folytak, volt időszak, amikor egy időben húsz-huszonöt vállalkozó dolgozott a létesítményeken. Közben egymás után készültek a reklámkiadványok, ismertető füzetek. Szilvásvárad az érdeklődés középpontjába került, megjelentek a médiászakemberek, egyre gyakoribbak voltak a riportok, mindezek sokszor már hátráltak.

A minisztérium *Keller Mayer Sándort* küldte le azzal a feladattal, hogy a sokféle feladatot összehangolja, és mint „miniszteri biztos” a szervezés folyamatát ellenőrizze, a külső feltételeket biztosítsa.

Mozgósították a honvédséget, hamarosan katonák sokasága érkezett Szilvásváradra, építkezésekhez, földmunkákra, tereprendezésre osztottuk be az egységeket. Kovács Jenő vezérigazgató ez ügyben felhívta a Honvédelmi Minisztériumot, és amikor bemutatkozott, a vonal végén egy magas rangú tiszt azonnal jelenteni kezdett. Azt hitte, hogy Kovács Jenő altábornaggyal beszél.

Szilvásváradon bejelentették, *Darányi Miklós* vezérőrnagy érkezik a helyszínre, ellenőrizni szándékozik az ott tevékenykedő katonákat. Azt a megtisztelő feladatot kaptam, hogy fogadjam a

Jábn Ferenc a kollégákkal (fotó: Wágner Tibor)

tábornokot és mutassam be a munkaterületeket. Amikor ezt közölték velem, a rám jellemző naivitással megkérdeztem, hogy ez a Darányi rokona-e a Darányi miniszterelnöknek. Az ott lévő nagy emberek egyikének válasza: „ez kérdezd meg tőle, de számíts rá, hogy úgy fenéken billent, hogy csillagokat látsz”. Azt hiszem, nem pont ezeket a szavakat használta.

Amikor a vezérőrnagy megjött, úgy mutattak be neki, mint műszaki igazgatót, ez a titulus jobban illett a piros csíkos pantallóhoz, mint az akkori osztályvezetői beosztásom. Azzal nyertem el szimpátiáját, hogy a vele érkező két hölgy közül első látásra nem tudtam eldönteni, melyik a felesége és melyik a lánya. A szemle eredményes volt, a látottakat meglelégedettséggel nyugtázta.

Nem mondhatom, hogy jó szájjal emlékezem egy másik – szintén a tábornoki karhoz tartozó – tisztel, *Kerégyártó Bélával* való találkozásomra. A gyöngyösi parancsnok *Pallagi Béla* vezérigazgató-helyetessel állt kapcsolatban, gyakori vendég volt az erdőgazdaság vadászházaiban. Egy újabb alakulat bevetése ügyében jött Pallagihoz, aki leíratott irodájába, közölték a feladatot. Egy kérdésemre a parancsnok azt válaszolta, hogy itt ő kérdez. Néhány tömönlatban rögzítettük a katonák létszámát, jelentkezésük helyét idejé, majd mondták, hogy elmehetnek. Ez a kis epizód jól jellemzi *Pallagi Bélát*: ő mindenkit, aki nála alacsonyabb beosztásban volt, alattvalónak tekintett.

Pallagival ellentétben *Jábn Ferenc* – szintén vezérigazgató-helyettes – mentes volt minden hatalmi gögőtől, tudott szigorú lenni, de mindig emberséges volt. A

VB előkészítésekor gyakran kijött Szilvásvárra, segítőkész volt, mindig előrevitte a dolgokat. Az itt bemutatott fotón éppen megbeszélést tart a lovaspályánál.

A képen balról: a katonák parancsnoka, *Egri Zoltán* (háttal), *Jábn Ferenc*, *Lippay Ferenc*, aki az építési munkákért felelt, *Hangrád Béla*, a villamos témák felelőse.

Hárman a szervezők közül

A világbajnokság szervezői részére készült formaruhában láthatjuk *Egri Zoltánt*, *Kozicska Jánosnét* és *Wágner Tibort*. *Egri Zoltán*, amellyel, hogy a szilvásváradai verseny szellemi elindítója volt, *Váczai Ernő* szövetségi kapitánnyal és *Borontai István* ismert lovas szakemberrel együtt a fogathajtás szakmai feladatait irányították. *Kozicskáné* kiemelkedő szorgalommal végezte a színpalak mögötti nem látványos munkálatokat.

Egy hónappal a verseny előtt *Papócsi miniszterhelyettes* bejelentette, hogy *Váncsa Jenő* miniszter helyszíni szemlét fog tartani, eligazított bennünket, hogy a helyszíneken minden legyen a legnagyobb rendben. Ahol még a munkálatok nem fejeződtek be, oda természetesen nem visszük a miniszter elvtársat, mondta. A

Fülöp herceg

szemle végeztével a miniszter a Villanegra közelében lévő esőbeállóban szűkkörűen tartott értékelést, megelégedettségének adott kifejezést és megkérdezte, miben lehet a segítségünkre. Ami ezután következett, számomra szórakoztató volt. Az emberek nagy igyekezettel villogtak, fontosságukat mutatták, kirajzolódott előttem az érvényesülés természetrajza.

Kellermayer Sándor miniszteri megbízott létrehozta a „válságtábot” – ahogy ő fogalmazott –, és naponta tartott megbeszélést este hét órakor. Röpködtek az utasítások, ezeket mi alfaparancsoknak becéztük. Kellermayer kissé idegesen hozzám fordult: „Wagner Tibort kérdezem, mikor lesznek teljesen készen a munkálatok?” Válaszom: 17-én háromnegyed nyolckor. „Nem fogadom el – mondta ingerülten – 17-én nyolckor kezdődik a műsor.” Korrigálok – mondtam – 17-én fél nyolcra elkészülünk. Természetesen, amikor a bábolnai harmonások kora reggel végigvonultak a falun jelezve, hogy elindul a négynapos program, már minden a helyén volt.

A kilenc ország 45 benevezett versenyzőjének egyike volt Fülöp herceg, az angol királynő férje, aki szerénységé-

Bárdos György

vel kivítva az itteniek szimpátiáját, mentes volt főúri allűröktől, mindenféle gögösségtől. Személyzetével együtt a Villanegrában kapott szállást, amelyet erre az alkalomra teljesen felújítottunk. A Villanegráról tudni kell, hogy az országban talán a legszerényebb vadászház volt, akkori méreteivel nyolc fő elhelyezésére volt alkalmas (azóta már jócskán megnagyobbítottuk). Amikor a herceg megtekintette, teljesen meg volt elégedve ezzel, csupán annyi kérése volt, hogy egy kis íróasztalt tegyünk be szobájába, hogy levelezéseit le tudja bonyolítani.

Becsületére válik, hogy a versenyt nagy kitarással végigvitte, még a maratonthajtást is, pedig az akadályok nehézségi foka ugyancsak próbára tette a versenyzőket. A középmezőnyben végzett.

Szilvásváradon hagyománya van a fogathajtó sportnak; az 1976-ban aranyérmet szerzett Abonyi Imrét sokáig a világ legjobbjai között tartották számon. Az 1984-ben a Szilvásvárad színeiben induló Bárdos Györgyre nagy teher nehezedett, ő már két ízben lett világbajnok (1978, 1980), most is esélyes volt az aranyra. A háromszoros bajnoki cím egyedülálló teljesítmény lehetett volna, de kétszer hi-

bázott, így „csak” ezüstérmes lett a túlzott elvárásoknak köszönhetően.

A soproni egyetemisták egy csoportját látjuk a következő képen. A hallgatók az utolsó napi akadályhajtásnál segédkeztek, az elegáns egyenruhában – waldenben – emelték a rendezvény színvonalát.

A 27 évvel ezelőtti fiatalok ma már az 50 év körüli idősebb korosztályhoz tartoznak. Valószínű, hogy többen felismerik magukat és a társakat, és talán jó szívvel emlékeznek majd Szilvásváradra.

Az utolsó fotón a „vezérkart” látjuk már lényegesen oldottabb hangulatban. Az arcokról az tükröződik, hogy a hamarosan véget érő verseny jól sikerült.

A képen balról: Váczi Ernő szövetségi kapitány, Borontai István (háttal), az ÁGKER főosztályvezetője, Bágyi Imre, a Heves megyei Tanács elnökhelyettese, Kellermayer Sándor miniszteri megbízott, és két fő a sajtótól.

A zsúfolt nézőtér előtt lezajlott zárőnnepély maradandó élmény volt. Számomra felemelő jó érzés volt, hogy hosszú hónapok izgalma, feszültsége után a lovas pálya közönsége az Il Silencio hangjai mellett lassan elhagyta a helyszínt.

Wagner Tibor

Egyetemisták a bírói torony előtt

Oldott hangulatban